

Šéf Asociace poskytovatelů sociálních služeb: Nejstarších seniorů prudce přibude

Nejhorší situace s kapacitou zařízení pro staré osoby či lidi trpící třeba demencí je v Praze a hustě zalidněných regionech. Například ve velkých městech.

O problémech domovů pro seniory i dopadech koronaviru si Deník povídal se šéfem Asociace poskytovatelů sociálních služeb Jiřím Horeckým.

Jiří Horecký, prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR | Foto: Deník

Varovali jste před tím, že se razantně zvýší počet seniorů v Česku. O kolik to bude?
Prodlužování věku seniorů, tedy naděje na dožití, a tím i stárnutí populace, je celoevropským trendem. Je to úžasný úspěch moderní společnosti, který však přináší větší a narůstající potřebu dlouhodobé péče. V příštích třech desetiletích dojde k více než stoprocentnímu nárůstu lidí starších 80 let, příjemců příspěvků na péči, ale i osob trpících demencí.

Projeví se to nějak na péči o ně?

Bude to znamenat výrazně zvýšené nároky a poptávku po sociálních službách. Přitom již nyní jsou naše kapacity pobytových či terénních služeb ve srovnání s evropskými zeměmi podprůměrné. Relativní kapacity, tj. v porovnání se zvyšujícím se počtem osob starších

65 let, již několik posledních let klesají namísto toho, aby se zvyšovaly a reagovaly na zvýšené potřeby.

Které kraje nebo regiony by na tom měly být z tohoto pohledu nejhůře?

Nejhorší situace je v [Praze](#) a následně v hustě zalidněných regionech České republiky, tedy ve velkých městech. Investice do sociálních služeb jsou však zanedbatelné a drtivou většinu nárůstu kapacit sociálních služeb péče představuje soukromý sektor a soukromé investice.

Domovy a služby pro seniory nebo pro osoby se zdravotním postižením byly nedávno kvůli koronaviru označeny za potenciální místa s nejhorším dopadem. Jak to prožívaly?

Velice bouřlivě. Ačkoliv jsou čísla o počtu nakažených, množství zemřelých seniorů nebo jejich podílu k celkovému počtu zesnulých na nákazu v České republice v porovnání s Evropou velmi dobrá, průběh nebyl zrovna nejveselejší. Do deseti dnů od prvního nemocného v prvním domově pro seniory se covid-19 rozšířil do dalších dvaceti zařízení. A to včetně obrovského promoření tří domovů, kde byly desítky nakažených. Navíc se sociální služby potýkaly s nedostatkem ochranných pomůcek, dezinfekce, informací.

Že to bylo stresující pro staré nebo nemocné lidi je pochopitelné. Ale ono to asi muselo být dost stresující i pro personál, ne?

Určitě. Kvůli již zmíněnému nedostatku informací lidé nevěděli, co bude, jak mají zareagovat, na co se připravit. Potom tu byl fenomén dobrovolných karantén, kdy se asi v patnácti zařízeních zaměstnanci na dva až tři týdny zavřeli i se svými klienty uvnitř domova anebo měli přistavené karavany, v nichž přespávali. Tento fenomén byl trochu diskutabilní - nakolik je to ochranou pro klienty a jakou významnou zátěž pro zaměstnance to představuje. I na tom bylo vidět, že ze strany úřadů chybělo jednotné vedení a metodika do začátku. Ale to není kritika. V jiných evropských zemích to bylo podobné.

Podle čeho soudíte?

Jsem prezidentem Evropské asociace poskytovatelů služeb dlouhodobé péče pro seniory a byli jsme spolu s kolegy z jiných zemí v pravidelném virtuálním kontaktu. A když jsme porovnávali, jaká je situace v Asii, na Novém Zélandu, v Americe či v evropských zemích, všichni naši členové se shodli na jedné věci: Oni na nás zapomněli.

Zapomněli v distribuci ochranných pomůcek, informací, doporučených postupů... Až po měsíci si úřady vzpomněly, že kromě [nemocnic](#) a zdravotního sektoru je tu sektor dlouhodobé péče. A o něm ve většině států rozhoduje jiný resort než ministerstvo zdravotnictví. O to byla situace komplikovanější.

Počátkem roku jste odhadli, že chybí asi tři tisíce pečovatelek a stovky zdravotních sester. To situaci nekomplikovalo?

Samozřejmě. V okamžiku, kdy se zavřely školy, navíc vypadla až čtvrtina zaměstnanců. Pečovali o blízké, o děti, šli do pracovní neschopnosti nebo karantény. Takže poskytovatelé sociálních služeb byli ze dne na den vystaveni dvěma hlavním výzvám.

První byla, jak ochránit klienty a zaměstnance vzhledem k tomu, že neměli ochranné prostředky. Největším problémem pak bylo, jak zajistit základní péči, když vypadlo tolik zaměstnanců a už předtím jsme jich neměli dostatek. A do toho přišlo mimořádné opatření, které říkalo, že se mají zaměstnanci rozdělit do oddělených týmů. Jenže jak? Když máte málo lidí a čtvrtina jich vypadne, je téměř nemožné rozdělit je do týmů.

A už se situace uklidnila?

Teď už se vracíme pomalu do normálu, protože obnovily provoz školy, školky, dětské skupiny. Nicméně spousta lidí má řadu přesčasových hodin a nastává doba dovolených. Takže i na to bude třeba brát zřetel.

Jak jsou domovy připraveny na případnou další vlnu koronaviru?

Daleko lépe než předtím. Jednak víme, že se případná další vlna bude řešit regionálně anebo podle ohrožených skupin, což jsou senioři. Pak jsou sociální služby předzásobeny ochrannými pomůckami a dezinfekcí, jejichž ceny na trhu klesají. Vedení pobytových služeb už také ví, jak postupovat, má vytvořené krizové plány.

Sociální služby se už několik let pravidelně v září ozývají s tím, že jim docházejí peníze. Ministerstvo práce vyhlásilo dotační program, v jehož rámci jim chce dát na zvýšené náklady necelou miliardu. Bude to stačit?

To je otázka, loni chyběly miliardy dvě. Navíc jsme na začátku roku měli ohlasy od zařízení, že je tam z loňského roku dluh. Na druhou stranu - protože se zvyšovaly základní platové tarify - jsme dostali od státu na toto navýšení přidáno.

Trochu se ušetřilo během nouzového stavu i na mzdových nákladech, řada zaměstnanců totiž byla na ošetřovném nebo kvůli karanténě na nemocenské. Ministerstvo práce také vypsal dva dotační programy na odměny, zvýšené náklady a propady příjmů v celkové výši tří miliard korun. Myslím si tak, že letos by toto vše mohlo stačit.

To je letošek. Ale nebude se nedostatek financí opakovat v dalších letech?

Bude. Na tripartitě se má představit nový návrh ohledně zvýšení [rizikových](#) příplatků (rozhovor proběhl před jednáním - pozn. red.). A podle mých informací půjde o razantní zvýšení. Pak se počítá ještě s platovým růstem pro rok 2021, to bude také něco stát.

Je snaha systém změnit?

V novele zákona o sociálních službách je nový způsob financování. U všech typů sociálních služeb se stanoví, kolik budou mít osoby poskytující přímou péči a sto procent jejich mzdových nákladů uhradí stát.

Ale ta už půl roku čeká na odeslání do vlády.

Ano, navíc u ní panuje nesoulad mezi ministerstvem financí a ministerstvem práce a sociálních věcí a některými kraji.

Zdroj: https://www.denik.cz/z_domova/sef-asociace-poskytovatelu-socialnich-sluzeb-seniori-rozhovor-20200702.html